

РЕЙ БРЕДЪРИ ИЛЮСТРИРАНИЯТ ЧОВЕК

Превод от английски: [Неизвестен], 1970

chitanka.info

С Илюстрирания човек се срещнах през една ранна топла вечер в началото на септември. Аз крачех по асфалтовото шосе — това бе последният преход от моето двуседмично странствуване по щата Уискънсин. Надвечер спрях да нощувам, подкрепих се с малко сланина с фасул и пирожки и вече се готвех да се изтегна на земята, за да почета, когато от върха на хълма се подаде Илюстрирания човек и постоя тъй една минута като изписан върху светлото небе.

Тогава още не знаех, че е илюстриран. Видях само, че е висок и че преди е бил мускулест и жилав, а сега малко напълнял. Помня ръцете му — бяха дълги, юмруците като гири, самият той тромав, а лицето му съвсем детско.

Изглежда, той почувствува моето присъствие, защото заговори, преди още да ме е забелязал:

— Бихте ли ми казали къде мога да намеря работа?

— Честно казано, не зная — рекох аз.

— Вече четирийсет години не мога да си намеря постоянна работа — оплака се той.

В тази жега той носеше плътно прилепнала вълнена рубашка. Ръкавите — и те бяха пристегнати, маншетите стискаха здраво дебелите му китки. Потта се лееше обилно по лицето му, а той поне врата си да бе поосвободил...

— Е, какво — рече непознатият, като помълча, — бих могъл и тук да пренощувам, мястото не е лошо. Ще ви правя компания. Нали нямате нищо против?

— Моля ви се, все ще се намери нещо за хапване — казах аз.

Тежко, с пъшкане, той се отпусна на земята.

— Ще съжалявате, че се съгласихте да остана — каза човекът. — Всички съжаляват. Затова и скитам. Ето сега сме началото на септември. Време за труд — най-прекрасното време. Във всяко градче празнуват, народът се весели, бих могъл да гребя парите с лопата, а стоя ей тъй и не чакам нищо добро.

Той свали от крака си огромен чепик и като примижа, започна да го оглежда.

— На работа, ако ми потръгне, се задържам десет дни. След това ме изпъждат и пак препускам по четирите страни на света. Сега в нито един панаир на Америка няма да ме наемат и по-добре е изобщо да не се навирам.

— Че защо?

Вместо отговор той разкопча бавно стегнатата си яка. Замижал, разтвори несръчно и тромаво рубашката от горе до долу. Пъхна ръка в пазвата и внимателно се опипа.

— Чудно — каза той, без да отваря очи. — На пипане няма нищо, но те са тук. Все се надявам, че някой прекрасен ден ще погледна и няма да ги има! По цял ден ходя в най-голямата жега на слънцето, изгарям целия и си мисля — ще мога след това да ги измия или кожата ще се излющи и всичко ще се махне, а вечерта гледам — пак си стоят. — Той се извърна леко към мен и вдигна рубашката над гърдите си. — Тук ли са?

Не успях дори дъх да си поема.

— Да — казах аз. — Тук са.

Илюстрирания човек свали рубашката си и я сви на куп върху камъка. Целият беше в картинки — от синия пръстен, татуиран около шията, до пояса.

— И по-надолу е същото — каза той, като долови мисълта ми. — Цял съм в рисунки. Ето вижте!

Човекът разтвори юмрук. Върху дланта му имаше Роза — токущо откъсната, с кристални капки роса между нежните розови листенца. Протегнах ръка и я докоснах — беше само рисунка.

Виж ти каква длан! Седях и се кокорех — по него нямаше оцеляло място: навсякъде гъмжеше от ракети, фонтани, човечета — цели тълпи, и тъй изкусно преплетени и объркани, толкова ярки и живи до най-малките подробности, че чак се чуваха приглушените им гласове. Достатъчно бе да се размърда, да поеме дъх и малките устица се разтваряха, миниатюрните зелени очички със златни искрици започваха да мигат, нежните ръчички се повдигаха. Върху широката му гръд блестеше в златно сияние ливада, синееха реки, възвишаваха се планини, бавно се точеше Млечният път — звезди, слънца, планети. А човечетата се притискаха едно о друго на двайсет различни места, ако не и на повече: по ръцете — от рамото чак до китката, — по раменете, по гърба и по корема. Те се криеха в леса от коси, лутаха се между съзвездията от лунички, надничаха от пещерата на мишниците, а очите им все така си проблясваха. Всяко от тях са занимаваше с нещо свое, всяко беше само за себе си като портрет от картинна галерия.

— Какви красиви картинки! — откъсна са от мен.

Как бих могъл да ги опиша? Ако Ел Греко в разцвета на своите сили и талант рисуваше миниатюри с размери на една човешка длан, с най-малки подробности, със свойствените му жълтозелени тонове, би могло да се помисли, че неговата собствена ръка е изписала така моя нов познат. Боите пламтяха с трите си измерения. Това бяха същински прозорци, разтворени към един жив и осезаем свят, зашеметяващ със своята реалност. Тук, събрано върху една и съща повърхност, блестеше цялото великолепие на Вселената; този човек бе жива галерия от шедьоври. Беше го изрисувал не някой панаирджийски пияницататуировчик, който рисува всичко в три цвета. Не, всичко това бе създадено от истински гений — трепетна, съвършена красота.

— Как ли не! — рече Илюстрирания човек. — Аз толкова се гордея с рисунките си, че бих се радвал да ги изгоря до една. Вече пробвах и с шкурка, и с киселина, и с нож...

Слънцето клонеше към залез. На изток вече се подаваше луната.

— Знаете ли — каза Илюстрирания човек, — те предсказват бъдещето.

Не казах нищо.

— Денем на светло, както и да е — продължи той. — Бих могъл да се показвам по панаириците. Но през нощта... те започват да мърдат. И да се изменят.

По всяка вероятност съм се усмихнал.

— И отдавна ли сте тъй изрисуван?

— През хиляда и деветстотната, когато бях дваисетгодишен, работех в един пътуващ цирк и си счупих крака. Излязох от строя, а трябваше да правя нещо, затова се реших — нека ме татуират.

— Кой ви татуира? Къде е отишъл този майстор?

— Тя се върна в бъдещето — беше отговорът. — Не се шегувам. Беше старица, живееше в щата Уискънсин, ей тук наблизо се намира къщичката ѝ, Една такава врачка, ще ѝ дадеш хиляда години, а след минута, като я погледнеш — няма и дваисет, но тя ми каза, че умее да пътува във времето. Тогава се изсмях. Сега вече не ми е до смях.

— Как са запознахте с нея?

И той ми разказа как е станало това. Видял пред вратата ѝ табела: РИСУВАНЕ ВЪРХУ КОЖА! Не татуиране, а рисуване! Истинско изкуство! Цяла нощ, без прекъсване, той лежал и усещал как нейните вълшебни игли го бодят и жилият като оси, като грижливи

пчели. А сутринта станал такъв изписан и шарен, сякаш го били прекарвали през типографска преса, която печата рисунки в двайсет цвята.

— Половин век вече всяко лято я търся — каза той и размаха юмрук. — А когато я намеря, ще я убия!

* * *

Слънцето залезе. Засияха първите звезди, светнаха под луната тревата и пшеницата в полето. А картинките на странния човек продължаваха да горят в сумрака като разпалени въгленчета, подобно на шепя развихрени рубини и изумруди, и там бяха и багрите на Руо, и багрите на Пикасо, и удължените плоски тела на Ел Греко.

— Когато рисунките ми започват да мърдат, хората ме гонят. Не им е по вкуса разни страсти да се развихрят на картинка. Всяка една от тях е повест. Погледате няколко минути и тя ви разкаже нещо. Ако гледате три часа, ще видите поне двайсет различни истории, те се разиграват върху самия мен, вие и глас ще чуете, и разни мисли ще ви навестят. Всичко си е тук, стои и чака да го гледате. А най-важното: има и едно такова място — той се обърна с гръб, — виждате ли? Там, върху дясната лопатка, не е нарисувано нищо, проста каша някаква.

— Виждам.

— Достатъчно е да постоя с някого малко по-дълго и това място като че ли се заоблачава и се появява картинка. Ако до мен стои жена, след час върху гръба ми се изписва нейното изображение и се вижда целият ѝ живот — как ще живее в бъдеще, как ще умре, каква ще бъде на шейсет години. Ако е мъж, след час се появява неговият образ: как ще легне болен или как ще го сгази влакът. И пак ме прогонват.

Тъй говореше той и гладеше с ръка своите картинки, сякаш поправяше рамките им или ги избърсваше от прах като страстен колекционер, познавач и любител на живописата. След това полегна на гръб — голям и тежък под лунната светлина. Настъпи топла нощ. Душно, никакъв ветреца. И двамата лежахме без рубашки.

— Не можахте ли да откриете старицата?

— Не.

— И според вас тя се е появила от бъдещето?

— Че откъде другаде би могла да знае всички тези истории, които изписа върху мен?

Той затвори уморено очи. Заговори тихо:

— По някой път нощем ги чувствавам тях, картинките. Като мравки, които ме лазят. И зная, те си вършат работата. Вече изобщо не ги гледам. Мъча се да си отдъхна малко. А почти не мога да спя. И вие също не ги гледайте, ето какво мога да ви кажа. Когато искате да заспите, обърнете се с гръб към мен.

Легнах на три крачки от него. Беше кротък и твърде забавно изрисуван. В противен случай бих се отдалечил повече от неговите нелепи брътвежи. Но картинките... Не можех да им се нагледам. Всеки би се побъркал, ако го изрисуват така.

Нощта беше тиха, лунна. Чувах го как диша. Някъде в долчинката свиреха неуморни щурци. Лежах на една страна, за да мога да виждам рисунките. Мина около половин час. Не можех де разбера заспал ли е Илюстрирания човек или не, когато го чука да шепне:

— Мърдат, нали?

Погледах известно време. След това казах:

— Да.

Рисунките мърдаха, всяка на свой ред, всяка — една-две минути. При светлината на луната изглеждаше, че една след друга се разиграват малки трагедии, тихичко нашепваха мисли и подобно на далечен прибор роптаеха приглушени гласове. Не бих могъл да кажа един час или три продължи всичко това. Зная само, че лежах омагьосан и не се движех, докато звездите лазеха из своя път по небосвода...

Илюстрирания човек се размърда. След това се обърна насън и при всяко негово движение пред очите ми се появяваше нова рисунка — на гърба, на рамото, на ръката. Той отметна ръка, сега тя лежеше в сухата трева, върху която още не бе паднала утринната роса, с дланта нагоре. Пръстите му се разтвориха и върху дланта оживя още една рисунка. Човекът се посви и върху гърдите му видях черна пустиня, дълбока, бездънна пропаст — там блещукаха звезди и сред звездите нещо се размърда, нещо започна да пада в черната бездна; аз гледах, а то все падаше...

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 1/1970 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.